

STARTNOTITIE

VNG-commissie in oprichting 'Raadsleden & Griffiers'

Augustus 2015

Samenstelling kwartiermakersgroep

Deze startnotitie is opgesteld door een kwartiermakersgroep bestaande uit:

VNG

Josee Gehrke (lid VNG-bestuur, voorzitter van deze vergadering)

Mathilde Stiekema (lid VNG-bestuur)

Frans van de Waart (VNG-bureau)

Geertrude Haasnoot (VNG-bureau)

Raadslid.NU

Mark den Boer (voorzitter)

Gerard Ram (vice-voorzitter)

Henk Bouwmans (directeur)

Vereniging van Griffiers

Arjan Oudbier (voorzitter)

Menno Huisman (vice-voorzitter)

NB: in dit document wordt de werktitel 'Commissie Raadsleden & Griffiers' (R&G) gehanteerd. De definitieve naam van de commissie wordt eind augustus door het VNG-bestuur vastgesteld.

1. Introductie

Aanleiding voor de instelling van de commissie

Uit een evaluatie onder raadsleden in bestuur en commissies in 2007 bleek dat het lidmaatschap van vaste beleidscommissies slechts in beperkte mate bijdraagt aan de betrokkenheid van raadsleden bij de vereniging. Oorzaken daarvoor waren onder andere het tijdsbeslag voor raadsleden en de achterstand van raadsleden in inhoudelijke dossierkennis. De problemen speelden met name bij de raadsleden in de vaste beleidscommissies, waar inhoudelijke dossierkennis een grotere rol speelt. Er is nog steeds behoefte aan aanvullende mogelijkheden om raadsleden en griffiers in staat te stellen hun inbreng te leveren.

In 2013 boog de commissie governance (commissie-Brok) zich ook over de betrokkenheid van raadsleden en griffiers bij de VNG. Zij gaf in haar rapport van 31 oktober 2013 het volgende advies:"

- *De VNG ontwikkelt in samenwerking met Raadslid.Nu en de Vereniging van Griffiers een orgaan voor raadsleden en griffiers, dat zich richt op vraagstukken die raadsleden en griffiers specifiek raken*
- *Raadsleden en griffiers blijven ook in de toekomst welkom als kandidaten voor vaste beleidscommissies*
- *Op voorhand is de rol van de raad bij de voorbereiding op en de implementatie van de nieuwe taken in het sociaal domein een belangrijk thema*
- *Raadsleden kunnen deelnemen aan de commissienetwerken en op die manier een bijdrage leveren aan het werk van de commissies*
- *Raadsleden kunnen deelnemen aan VNG bijeenkomsten in het land, zoals bijvoorbeeld de VNG Bestuurdersdag.*

Ook de adviescommissie Governance (onder leiding van voorzitter Peter Noordanus) adviseerde tijdens de Buitengewone ALV van 17 november 2014 om de mogelijkheden te verkennen voor een gremium voor raadsleden en griffiers. Vanaf eind 2014 zijn hiertoe verschillende stappen gezet.

Het proces tot nu toe

Gezamenlijke voorbereiding Raadslid.Nu, Vereniging van Griffiers (VvG) en VNG

Van meet af aan is gekozen voor een gezamenlijke verkenning met vertegenwoordigers van raadsleden en griffiers. Begin 2015 hebben vertegenwoordigers van Raadslid.Nu, VvG en een werkgroep uit het VNG-bestuur in Dordrecht samen de mogelijkheden verkend voor een orgaan van raadsleden & griffiers. Er zijn gedeelde uitgangspunten en een eerste stappenplan geformuleerd, wat geleid heeft tot een uitgangspuntennotitie. De besturen van VNG, Raadslid.NU en VvG hebben deze notitie in maart 2015 besproken en de inhoudelijke lijn en het tijdpad zoals voorgesteld in deze notitie onderschreven.

De gedeelde uitgangspunten zijn als volgt:

- Het doel van de commissie is de vergroting van de bewustwording van het belang van de rol en de positionering van de gemeenteraad in standpuntbepaling, activiteiten en publicaties van de VNG;
- Met de nieuwe commissie wordt de positie van raadsleden en griffiers in de VNG governance versterkt;

- Het gaat nadrukkelijk om een en-en variant: raadsleden en griffiers blijven ook welkom in de reguliere commissies en bestuur;
- De nieuwe commissie dient een toegevoegde waarde te hebben binnen de VNG Governance.

In gesprek met de raadsleden en griffiers in de bestaande commissies en bestuur

In april zijn de plannen en ideeën voor een commissie Raadsleden & Griffiers gepresenteerd aan de raadsleden en griffiers die actief zijn in VNG-bestuur en -commissies. Hierbij waren vertegenwoordigers vanuit VNG-bestuur en de besturen van Raadslid.NU en de VvG aanwezig. De raadsleden en griffiers hebben suggesties gedaan en zullen ook actief betrokken blijven tijdens dit proces. De goede verbinding tussen hen en de nieuwe commissie wordt door alle partijen als cruciaal gezien.

Naar een breed gedragen voorstel voor de nieuwe commissie

Met deze input en de uitkomsten van de besprekingen door de besturen heeft een werkgroep van VNG en de beide beroepsverenigingen een verdere slag gemaakt. Besloten is dat voor de aanstelling van de commissieleden de procedure via de adviescommissie Governance wordt gevolgd. De commissieleden worden benoemd tijdens de BALV (25 november 2015).

Op 25 juni 2015 heeft een kwartiermakersgroep van VNG, Raadslid.Nu en VvG vervolgens nagedacht over de werkwijze en inhoudelijke thema's van de commissie R&G. Dit heeft geresulteerd in deze startnotitie voor de nieuwe commissie R&G, die hier verder een eigen invulling aan kan geven.

Over de rol van de beroepsverenigingen (Raadslid.NU en de Vereniging van Griffiers)

De besturen van de beide beroepsverenigingen benadrukken het belang en de toegevoegde waarde van de nieuwe commissie voor de positionering van de raad. Daarbij erkennen zij het eigen mandaat van deze commissie. De nieuwe commissie R&G is een vaste beleidscommissie van de VNG, waarbij de invulling van vacatures en de werkwijze vergelijkbaar is met andere VNG-commissies. De nieuwe commissie is geen commissie van de beroepsverenigingen. De verenigingen willen geen begeleidende rol bij de tussentijdse evaluatie spelen, maar er zal wel regelmatig afstemming met hen plaatsvinden en zij worden betrokken bij de evaluatie.

Ook kunnen beide beroepsverenigingen bij de invulling van vacatures in de commissie aanbevelingen doen aan de adviescommissie Governance voor kandidaten uit hun achterban.

2. Uitgangspunten commissie Raadsleden & Griffiers

a. Focus commissie

Op vele thema's waarop de VNG actief is namens gemeenten speelt de gemeenteraad een belangrijke rol. De commissie R&G heeft als doel om bij de besluitvormingsprocessen van de VNG de rol en de positie van de gemeenteraad op de kaart te zetten en te versterken. Het gaat daarbij zowel om de voorbereiding op nieuwe taken en verantwoordelijkheden die gemeenteraden raken, als om de ervaringen bij taken die gemeenteraden reeds vervullen.

Er wordt gewerkt aan een stevige verankering van raadsleden en griffiers binnen de governance van de VNG. Streven is om ook in het brede palet aan VNG-uitingen het perspectief en het belang van de gemeenteraad recht te doen.

De nieuwe commissie Raadsleden & Griffiers zal als volwaardige commissie functioneren in de VNG-governance. De commissie heeft een signalerende, adviserende en agenderende functie naar de andere commissies en het bestuur. De commissie staat nadrukkelijk in verbinding met de andere commissies en het bestuur.

Het is de bedoeling dat de commissie een nadere agenda ontwikkelt en gevraagd en ongevraagd advies geeft aan de andere commissies en het bestuur. Commissieleden kunnen bij andere commissies aanschuiven bij onderwerpen die voor raden van belang zijn en andersom. Zo kan bij belangrijke trajecten, zoals de decentralisaties in het sociaal domein en regionalisering, het geluid van raadsleden en griffiers tijdig worden meegenomen. Voor de agenda van de commissie zijn actualiteit en urgentie bepalend, waarbij gekozen wordt voor thema's waaraan deze commissie wezenlijk kan bijdragen.

De commissie R&G zal geen vakinhoudelijke standpunten innemen, maar vanuit het perspectief van de gemeenteraad naar bepaalde vraagstukken kijken. Op deze manier heeft de commissie een toegevoegde waarde ten opzichte van het werk van de andere commissies en bestuur.

Uitgangspunten en randvoorwaarden voor de commissie

- Het is belangrijk dat de commissie R&G samenwerkt met de andere vaste beleidscommissies. Het gelijktijdig agenderen van vraagstukken in meerdere betrokken commissies zorgt voor hogere kwaliteit en groter draagvlak. Een goede aansluiting op de agenda van bestuur en andere commissies is daarvoor van wezenlijk belang;
- Het is belangrijk dat er voor deze commissie voldoende ruimte is om inhoudelijk mee te denken met de andere commissies, met de focus op de rol en de positie van de gemeenteraad. De commissie moet tijdig en goed geïnformeerd inbreng kunnen leveren in het besluitvormingsproces.

Daarnaast blijven raadsleden en griffiers nadrukkelijk welkom in het bestuur en in andere commissies. Ook hier staat de kwaliteit van kandidaten voorop. Het gaat dus expliciet om een én-én-variant. Afgesproken is om de voorgaande uitgangspunten nog niet te formaliseren, maar het eerste jaar al werkende weg te benutten om te bekijken wat de meest effectieve en werkbare vorm is. Op basis van

deze ervaringen in de eerste periode zal na een tussentijdse evaluatie in 2017 bekeken worden of en hoe deze commissie volgens de statuten van de VNG geformaliseerd kan worden.

Evenals bij de andere VNG-commissies ligt het zwaartepunt op onderwerpen die spelen in de belangenbehartiging richting Rijk en de wijze waarop gemeenten (wettelijke) taken uitvoeren en organiseren. Naast de behartiging van eigen thema's, zal de nieuwe commissie bij thema's die bij andere commissies zijn belegd de rol en positie van de raad onder de aandacht brengen. De commissie kan een visie ontwikkelen over de toekomst van de gemeenteraad. Hiervan kan de VNG ook gebruik maken bij de ontwikkeling van producten en diensten voor raadsleden en griffiers.

De focus van de nieuwe commissie ligt nadrukkelijk op de gemeenteraad als geheel. Dat laat overigens onverlet dat de beroepsverenigingen Raadslid.NU en de VvG belangen van raadsleden en griffiers richting het Rijk behartigen.

De verantwoordelijkheid voor o.a. opleiding en ondersteuning van raadsleden en griffiers blijft daarmee buiten deze commissie. Op dit moment pakken onder meer de VNG, de VNG Academie en de beide beroepsverenigingen deze verantwoordelijkheid op. Natuurlijk kan de commissie R&G wel een signaalfunctie hebben en bij stakeholders het belang van deze thema's bepleiten.

Het thema 'rechtspositie van raadsleden' is ondergebracht bij de VNG-subcommissie 'Rechtspositie politieke ambtsdragers' en valt daarmee ook buiten de scope van deze commissie.

b. Thema's & agenda commissie

Agenda

Vanzelfsprekend stelt de nieuwe commissie straks zelf haar eigen agenda vast. Daarbij zullen conform de werkwijze van de andere commissies portefeuilles en portefeuillehouders worden aangewezen (zie onder c. 'Werkwijze commissie').

Thema's

De kwartiermakersgroep heeft op 25 juni jl. een aantal thema's genoemd die op de agenda van de nieuwe commissie zouden kunnen komen. Deze thema's geven de adviescommissie governance houvast om tot een evenwichtige samenstelling van de commissie R&G te komen:

- De positie van de raad bij regionale samenwerking
- Decentralisaties in het sociaal domein
- Lokale democratie (o.a. over positie en toekomst van gemeenteraden in de veranderende samenleving, burgerinitiatieven en de rol van de raad, etc.)
- Lokale rekenkamerfunctie
- Integriteit
- Financiën (toezicht & controle, opdrachtverlening aan de accountant, herziening belastingstelsel)
- Omgevingswet
- Informatiebehoefte van de raad (monitoring, etc.)

c. Werkwijze commissie

Vergaderfrequentie en locatie

De commissie vergadert zes keer per jaar, net als de andere VNG-commissies. Minimaal drie vergaderingen vinden plaats bij de VNG in Den Haag, op de vergaderdagen van andere VNG-commissies en bestuur (donderdag). Zo kan de nieuwe commissie waar nodig de verschillende andere commissies ontmoeten om te sparren en te overleggen. De commissie R&G bepaalt zelf het tijdstip en de locatie van de andere drie vergaderingen.

Standing invitation

Vergelijkbaar met de werkwijze van de commissie Europa & Internationaal kunnen leden van de commissie R&G op basis van de agenda deelnemen aan de vergaderingen van andere VNG-commissies. Het gaat nadrukkelijk niet om het standaard deelnemen aan vergaderingen van andere commissies, maar om deelname als een belangrijk thema voor raadsleden en griffiers op de agenda staat. Doel hiervan is de inbreng van raadsleden en griffiers in een zo vroeg mogelijk stadium mee te nemen in relevante (wetgevings)trajecten. Vice versa zijn leden van andere commissies welkom in de commissie R&G.

Aandachtsgebieden/portefeuilles

Het is aan de commissie zelf om te bepalen welke portefeuilles (of aandachtsgebieden) zij wil behartigen en wie als portefeuillehouders op die aandachtsgebieden zullen optreden. Dit is conform de werkwijze van de andere commissies. Portefeuillehouders (individueel of in kleine groepjes) opereren als trekker op hun aandachtsgebied. Net als bij andere commissies worden deze portefeuillehouders gekoppeld aan de relevante VNG-medewerkers. De nadere uitwerking van deze werkwijze wordt aan de nieuwe commissie overgelaten.

Vernieuwende werkwijzen

De commissie kan kijken naar innovatieve vormen en manieren van werken en vergaderen. Enkele suggesties daarvoor zijn (NB: nog nader uit te werken, het VNG-bureau kan hierbij ondersteunen):

- Afwisselend vergaderen (overdag en 's avonds)
- Online middelen en fora benutten
- VNG Bestuurdersapp

Daarnaast zullen de commissieleden ook actief betrokken worden bij activiteiten van de VNG.

3. Profielschets & selectie commissieleden en voorzitter

Selectie door adviescommissie Governance

De selectie van de leden en voorzitter van de commissie R&G wordt gedaan door de adviescommissie Governance, onder leiding van voorzitter Peter Noordanus. Tijdens de Buitengewone Algemene Ledenvergadering op 25 november 2015 vindt besluitvorming over de invulling van de vacatures plaats.

De adviescommissie Governance baseert zich bij de selectie van kandidaten op de volgende informatie:

- Profielschetsen voor de vacatures (met gevraagde portefeuilles/aandachtsgebieden);
- Brieven en cv's van de kandidaten;

- Aanbevelingen van een aantal gremia over de aangemelde kandidaten uit hun specifieke achterban. Voor de commissie R&G zijn dat: Raadslid.Nu, VvG, provinciale afdelingen, G4, G32 en Platform Middelgrote Gemeenten (NB: zij oordelen over kandidaten uit hun achterban die zichzelf rechtstreeks bij de VNG hebben aangemeld);
- Aanbevelingen vanuit het VNG-bureau. Vanuit de gedachte dat het VNG-bureau enerzijds kan adviseren over kandidaten die reeds actief zijn binnen de bestuurlijke organisatie van de VNG en anderzijds nieuw talent naar voren kan schuiven.

De adviescommissie Governance heeft als uitgangspunt: selectie op basis van kwaliteit met behoud van de herkenbaarheid voor de achterban. Criteria voor de herkenbaarheid van de achterban zijn:

- Man vrouw verhouding;
- Provincie;
- Gemeentegrootte;
- Politieke partij.

Aantal leden commissie R&G

De nieuwe commissie zal uit minimaal 16 en maximaal 20 leden bestaan (inclusief voorzitter), waarbij beide doelgroepen minimaal acht vertegenwoordigers hebben. De adviescommissie bepaalt het uiteindelijke aantal leden met als uitgangspunt dat op de belangrijke thema's en vraagstukken voldoende ervaring en expertise binnen de commissie aanwezig moet zijn. Ook de individuele kwaliteit en toegevoegde waarde van kandidaten op specifieke thema's kunnen overwegingen zijn om te kiezen voor een kleinere of grotere omvang van de commissie.

Profielchetsen

Voor een beschrijving van de gewenste profielen voor de voorzitter en commissieleden, zie de profielchetsen voor de voorzitter en commissie 'Raadsleden & Griffiers'.

4. Het verdere proces rond de instelling van de commissie R&G

Vrijdag 4 september	Openstelling vacatures commissie Raadsleden en Griffiers
Vrijdag 25 september	Sluitingsdatum aanmeldingen vacatures commissie R&G
Maandag 19 oktober	Vergadering adviescommissie Governance
Uiterlijk woensdag 21 oktober	Bekendmaking voordracht adviescommissie en mogelijkheid tot stellen van tegenkandidaten
Woensdag 4 november	Uiterste termijn aanmelding tegenkandidaten
Woensdag 11 november	Uiterste termijn bekendmaking kandidaten en tegenkandidaten
Woensdag 25 november	Benoeming commissieleden en commissievoorzitter in Buitengewone ALV
Donderdag 10 december	Eerste commissievergadering: kickoff in het Atrium van de VNG
2017	Tussentijdse evaluatie commissie R&G, bij positieve resultaten volgt formele verankering van de commissie in de bestuurlijke organisatie van de VNG